

Arbetslivskommissionen för trädgårdsbranschen, lägesbild 2022–2023

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI. Uppgifterna om utförda studieprestationer 2022 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2023. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2023 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2024. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehanteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI och då syns uppgifterna i statistiken som "inga uppgifter"/"har inte meddelats". De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2022 eller 2023 som tillställts kommissionen. Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

	2022	2023	2022	2023
Avläggande av examina och examensdelar	hel examen	hel examen	examensdelar	examensdelar
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	481	459	5784	5421
Kompetensområdet för grönsektorn	228	212		
Kompetensområdet för trädgårdsproduktion	112	113		
Kompetensområdet för blomster- och trädgårdshandel	146	140		
Inga uppgifter	5	7		
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	163	190	819	786
Kompetensområdet för floristik	64	95		
Kompetensområdet för produktion av trädgårdsväxter	33	26		
Kompetensområdet för anläggning av grönområden	6	3		
Kompetensområdet för gröninredning	0	0		
Kompetensområdet för trädvård	23	33		
Kompetensområdet för skötsel av grönområden	16	13		
Kompetensområdet för skötare av golfbana	21	18		
Inga uppgifter	0	2		
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	30	17	118	101
Grönområdesmästare	14	7		
Floristmästare	2	7		
Golfbanemästare	14	3		
Totalt	674	666	6631	6308

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Hela examensprestationer	hel examen		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	481	459	- 4,6 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	163	190	10,4 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	30	17	-43,3 %

Examensdelsprestationer	examensdelar		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	5784	5421	-6,3 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	819	786	-4,0 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	118	101	-14,4 %

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Hel examen som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	5244	4724	-9,9 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	785	776	-1,2 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	117	99	-15,4 %

Examensdelar som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	540	697	29,1 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	34	10	-70,6 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	1	2	100 %

År 2022 har man i huvudsak avlagt hela examen (91 %). I arbetskraftsutbildningar som beställs av arbets- och näringsbyråerna avläggs ofta två separata examensdelar på grund av arbetslivets behov.

År 2023 avläggs fortfarande i huvudsak hela examen (89 %).

Reflektioner

Utvecklingen av antalet examina och examensdelar, ändringar i antalet prestationer, examina eller kompetensområden för examina med marginellt antal prestationer

År 2022 avlades kompetensområdet för floristik totalt 64 gånger, men endast två floristmästarexamina har avlagts 2022. Grunderna för specialyrkesexamen för floristmästare är krävande och innehåller delvis samma kompetenskrav som yrkesexamen. En floristmästare utför också ofta i praktiken samma arbete som en florist, dvs. det finns ingen naturlig efterfrågan på arbeten på floristmästarnivå 2022. Kommissionen deltar i diskussioner om utvecklingsbehoven för florist- och floristmästarexamen under ledning av Utbildningsstyrelsen.

Inom kompetensområdet för gröninredning gjordes inga prestationer 2022. I fråga om kompetensområdet för gröninredning är examensgrunderna för krävande, vilket kan återspeglas i antalet prestationer. Det finns endast ett fåtal företag som utför professionell gröninredning och de finns i huvudstadsregionen. Innehållet i examensdelarna bör också uppdateras så att de även kan användas inom andra kompetensområden samt i andra examina.

Det nuvarande världsläget betonar försörjningsberedskapen, vilket kan återspeglas till exempel i det ökade antalet prestationer inom kompetensområdet för trädgårdsproduktion. Även intresset för närproducerad mat har ökat.

År 2023 har antalet avlagda grundexamina hållits på samma nivå. Det har förekommit större variationer i yrkesexamen. En tydlig ökning har uppnåtts inom kompetensområdena för floristik och trädvård. I fråga om anläggning av grönområden och gröninredning är det fortfarande fråga om mycket små mängder. Prestationerna i specialyrkesexamen har minskat med nästan hälften. Det lönar sig att följa utvecklingen i fortsättningen.

Namnen på examensdelarna i yrkesexamen har ändrats och examensgrunderna inom kompetensområdet för floristik har förnyats. Termerna i examensgrunderna har dessutom bytts ut mot könsneutrala termer.

Anordnande av examina

Anordnartillstånd / Aktiva utbildningsanordnare

Examen	Anordnartillstånd 2022	Anordnartillstånd 2023	Aktiva anordnare 2022	Aktiva anordnare 2023
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	40	40	26	27
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	20	20	14	18
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	7	7	5	5

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examina

Det har inte skett förändringar i antalet anordnartillstånd.

Anordnande av examina och fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Fördelningen av prestationerna i examina återspeglar väl invånarantalet i regionen. Antalet aktiva anordnare av yrkesexamen har ökat. Antalet benämningar på examensdelar har ökat jämfört med året innan.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Examina inom trädgårdsbranschen ordnas på ett ganska omfattande sätt runt om i landet, men i Lappland saknas en utbildningsanordnare inom branschen. I grund- och yrkesexamen inom trädgårdsbranschen avlades 29 examina på svenska 2022 och 40 examina 2023. För närvarande finns det ingen svenskspråkig anordnare för specialyrkesexamen.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov 2022*

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	61 %	25 %	11 %	3 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	83 %	12 %	4 %	1 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	86 %	8 %	1 %	5 %

*i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar

Fördelning av platserna för yrkesprov 2023*

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	65 %	24 %	9 %	2 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	76 %	20 %	3 %	1 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	88 %	1 %	8 %	3 %

*i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar

Förverkligande av tvåpartsbedömningen av yrkesinriktade examensdelar i bedömningen 2022 och 2023*

Examen	lärare och representant för arbetslivet 2022	lärare och representant för arbetslivet 2023	inga uppgifter 2022	inga uppgifter 2023
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	77 %	83 %	1 %	2 %
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	88 %	90 %	2 %	1 %
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	86 %	85 %	4 %	1 %

*i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar

Medeltal för studeranderesponsen* (avslutande enkät)

Examen	medeltal för yrkesprov 2022	medeltal för yrkesprov 2023	medeltal för alla frågegrupper 2022	medeltal för alla frågegrupper 2023
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	4.4.	4,5	4.1	4.1
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	4.6	4.6	4.2	4.3
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	4.7	4.7	4.1	4.3

* Bedömningskala 1–5

Arbetsplatsenkät 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	4.1	4.0
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	3.9	3,9
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	4.2	4.4

* Bedömningskala 1–5

Enkät för arbetsplatshandledare 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen inom trädgårdsbranschen	4.1	4.2
Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen	4.0	4.1
Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen	3.9	3.7

* Bedömningskala 1–5

Platser där yrkesprov genomförts: Största delen av de yrkesprov som utförs på arbetsplatserna har genomförts på arbetsplatserna. Antalet yrkesprov inom yrkesexamen som genomförts på arbetsplatser har minskat, medan antalet yrkesprov inom grundexamen och specialyrkesexamen har ökat med några procent. Fortfarande görs oroväckande många yrkesprov vid läroanstalterna. Utbildningsanordnarna har stött på situationer där arbetsplatsen inte går med på att ingå ett läro- eller utbildningsavtal. Yrkesprovet avläggs på arbetsplatsen, men yrkesprovet måste registreras som yrkesprov vid en läroanstalt.

Läroanstalternas motivering till detta är att studerandena inte kan påvisa sin kompetens på arbetsplatserna i den omfattning som anges i examensgrunderna. Inom branschen finns studerande som behöver särskilt stöd och som arbetsplatserna inte tar emot. Arbetsplatserna har inga arbetsuppgifter som den studerande skulle klara av.

Förverkligande av tvåpartsbedömningen: Största delen av de yrkesprov som utförs på arbetsplatserna har bedömts på tvåpartsbasis. Andelen tvåpartsbedömning har ökat sedan 2022, så trenden är god. För många av yrkesproven som ordnas vid läroanstalterna bedöms fortfarande av två lärare. En representant för arbetslivet ska också delta i yrkesprov vid läroanstalten. Det råder dock brist på bedömare från arbetsgivarsidan. På grund av kraven i examensgrunderna kan alla arbetsplatshandledare inte göra bedömningen. Man har också tagit ställning till omorganiseringen av yrkesprovsmästarutbildningen.

Studeranderespons: Medeltalen för studeranderesponsen har hållits på samma goda nivå 2023.

Arbetslivsresponsen är på god nivå. Svarsprocenten är dock låg:

Arbetsplatsenkät

Grundexamen inom trädgårdsbranschen 31,7%

Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen 34,1%

Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen 16,2%

Svarsprocenten för alla examina var 34,0 procent 2023.

Arbetsplatshandledarenkät

Grundexamen inom trädgårdsbranschen 34,6 %

Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen 29,7%

Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen 27,3%

Svarsprocenten för examina inom branschen ligger dock på nationell nivå eller ovanför den (28,1 %).

Reflektioner

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Under besöken har följande framkommit:

- I de nya yrkesprovsmiljöerna bekantar sig lärarna på förhand med arbetsmetoderna och frågor som gäller arbetssäkerheten.
- När branschen är liten i regionen och aktörerna få har läroanstalten god kännedom om aktörernas kompetens och verksamhetssätt, dvs. kvalitetssäkringen grundar sig på god kännedom om aktörerna inom branschen.
- Läraren speglar den studerandes kunnande i de arbeten som aktörerna inom sektorn erbjuder och hänvisar till en lämplig utbildningsavtalsplats för inläring i arbetet samt yrkesprov.
- Verksamhetsmodell där ett andelslag verkar i läroanstaltens region där man kan påvisa kunnande.
- Man känner till aktörer som inte tar emot studerande för inläring i arbetet eller för att göra yrkesprov.
- Floristernas problem är att det inte finns utbildade arbetsplatshandledare på arbetsplatserna.
- Andra sätt att påvisa yrkesskicklighet; samarbetsprojekt, uppdrag och beställningsarbeten som miljö för yrkesprov.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

De nödvändiga arbetshelheterna saknas i arbetslivet. Detta framhävs särskilt i examensdelarna för grönbyggande; för närvarande finns det mycket få entreprenader. I undantagsfall ordnas yrkesprov i skolan, t.ex. eftersom arbetet i fråga inte utförs på arbetsplatsen. I blomsteraffärer kan den studerande inte påvisa de binderarbeten som krävs i examensgrunderna.

Utifrån besöken har yrkesprov som ordnas vid läroanstalterna motiverats bland annat på följande sätt:

- Endast i undantagsfall ordnas yrkesprov i skolan, då de simuleras. Yrkesprovet för examensdelen maskiner och anordningar i grundexamen ordnas i skolan (mottagare lärare–lärare) – om dessa maskiner inte finns på platsen för inläring i arbetet.
- Påvisande av kompetens på läroanstaltens olika husbyggen samt på fastigheternas gårdsområden. Arbetsobjekten och arbetsuppgifterna är äkta.
- Stenarbeten på grönområden görs i den egna hallen, t.ex. vintertid. Examensdelen Träarbeten på grönområden, vintertid när marken är frusen påvisas kunnandet genom uppgifter.

- Yrkesprovet för examensdelen Användning av vegetation på grönområden görs vid läroanstalten eftersom det är svårt att hitta jobb.
- Vissa yrkesprov görs i Mästare-tävlingarna.
- Läroanstalternas egna butiker lämpar sig väl till exempel för att främja studierna för studerande som kräver särskilt stöd.
- Växthusjouren och grönområdesvården binder eleven till skolan och via den till att genomföra yrkesprov där.

Generaliseringar om rättelseyrkanden

Kommissionen har inte fått några rättelseyrkanden 2022 och 2023.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Utifrån besöken har en del av utbildningsanordnarna skrivit detaljerade, examensdelsspecifika planer för bedömning. Kommissionen upplever att de detaljerade examensspecifika planerna är ett fungerande verktyg i vardagen för lärarna.

Andra har planer som utarbetats för hela organisationen som inte berättar om branschspecifik verksamhet och som inte fungerar som verktyg för lärarna. Kommissionen påminner om att planerna för bedömningen av kunnande ska göras upp examensspecifikt. En del läroanstalter känner inte till vad som står i organisationens genomförandeplaner. I planerna för bedömning av kunnande kan det också ha antecknats felaktiga uppgifter, till exempel examens diarienummer eller felaktiga bedömningsskalor.

Kommissionen har inte fått någon begäran om utlåtande från undervisnings- och kulturministeriet.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

I fortsättningen bör man fästa uppmärksamhet vid planeringen av yrkesproven och de studerandes delaktighet.

I den personliga tillämpningen har yrkesprov ibland planerats för endast en dag, även om den studerande borde påvisa kompetens i en omfattande examensdel. Den ansvariga läraren planerar och gör upp en yrkesprovsplan när hen bedömer att den studerande är redo för yrkesprov. Det genomförs många yrkesprov i enskilda krav på yrkesskicklighet i examensdelarna, eftersom arbetsplatserna inom branschen knappt erbjuder tillräckligt omfattande helheter. Detta framhävs särskilt i examensdelarna för grönybyggande; för närvarande finns det mycket få entreprenader.

Enligt studeranderesponsen genomförs den personliga tillämpningen i huvudsak väl. Det finns dock en viss variation mellan utbildningsanordnarna. Enligt observationer som gjorts under kommissionens besök individualiseras de studerandes studiers framskridande och genomförande.

Utvecklingsobjekt i anordnarnas verksamhet enligt kommissionen

Arbetslivskommissionen har lagt märke till följande utvecklingsobjekt i verksamheten hos utbildningsanordnarna inom sektorn:

- Det vore bra att uppdatera planerna för bedömning av kunnande och säkerställa att de uppfyller de krav som nämns i minimidatainnehållet. Dessutom ska genomförandeplanerna utarbetas examensspecifikt.
- Det finns inget kontinuerligt yrkesprov. Den studerande ska veta under vilken tidsperiod hen bedöms, och planerna för proven ska antecknas i PUK. Förvärv av kompetens och påvisande av kompetens ska skiljas åt. Detta utmanas av den dåliga förutsägbarheten hos arbeten på grönområden och ensidigheten i kundarbetena i blomsteraffärerna.
- Det vore bra att föra fler diskussioner med arbetslivsbedömarna om yrkesprovets kriterier och kravnivå.
- Yrkesprov som bedöms av två lärare används fortfarande i synnerhet i läroanstaltsproven.
- Förvärv av kompetens och påvisande av kompetens ska skiljas åt, bl.a. hör inte växttentamina till yrkesprov.
- Man bör fästa uppmärksamhet vid planeringen av yrkesproven och de studerandes delaktighet.
- Man bör påminna om möjligheten att korrigera bedömningen i samband med yrkesprov.
- Lärarna bör ha ett system med vikarier för att trygga de studerandes studier i situationer där den enda läraren av en eller annan anledning är borta från arbetet plötsligt och länge.

Gemensamma examensdelar och deras delområden

Observationer som gjorts under besöken i anslutning till de gemensamma examensdelarna och deras delområden:

- Identifiering och erkännande görs i fråga om gemensamma examensdelar.
- Gemensamma examensdelar kan avläggas som webbkurser eller som flerforms- eller närundervisning.
- Det är svårt att tillämpa yrkesprov i gemensamma examensdelar på arbetsplatserna.
- Språkmuren med vissa utländska studerande medför tidvis utmaningar i integrationen av yrkesprov.
- För närvarande görs ingen integration ens i undervisningen.

Examensgrundernas och examensstrukturens funktion

Reflektioner

Arbetslivsmotsvarigheten i examensgrunderna och upplevelser av hur examensgrunderna fungerar, Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Under besöken har kommissionen hört följande observationer från utbildningsanordnarna: De förnyade examensgrunderna för grundexamen inom trädgårdsbranschen upplevs som fungerande och tolkningen av dem som mer entydig. De gemensamma examensdelarna och integreringen av dem i arbetslivet är under utveckling.

De kompetenser som ingår i examensdelarna "Verksamhet med ansvar för klimatet" och "Trädgårdsskötsel som stöder naturens mångfald" kunde ingå i alla examensdelar. Även i yrkesexamen vore det bra att inkludera hållbar utveckling och klimatansvarig verksamhet i allt. Examensdelen Verksamhet med ansvar för klimatet är en omfattande helhet som har upplevts som utmanande och mer på YH-nivå. Även examensdelen Naturens mångfald i trädgårdsskötseln har delvis ansetts vara utmanande. Ämnet och innehållen är goda, men utesluter helt grönsektorn. Man önskade att examensgrunderna skulle kompletteras med kraven på yrkesskicklighet i skötsel genom att lägga till användningen av geodataenheter och schaktmaskiner.

Utbildningsanordnarna önskar en riksomfattande diskussion och riktlinjer mellan utbildningsanordnarna samt att de blir hörda. Önskemålet var en gemensam dag mellan läroanstalterna där man kunde diskutera påvisande av kompetens och yrkesprov.

Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen (floristmästare) är inte en arbetslivsorienterad examen och det är svårt för studerande att jämkä närvaro under närundervisningsdagarna med arbetslivet. De nuvarande examensgrunderna för floristmästare fokuserar på hantverk och inte på att utveckla företaget och marknadsföringen samt försäljningen/produktifieringen. Uppskattningen för sektorn och examensgrundernas kravnivå utgör utmaningar. Kan sällan genomföras i verkliga situationer i arbetslivet. Med specialyrkesexamen uppnås behörighet att söka till yrkespedagogisk lärarutbildning.

Skalan för bedömning av yrkes- och specialyrkesexamina är mycket smal. Det finns många skillnader mellan de studerande och examensprestationerna. En mer omfattande bedömning skulle vara mer rättvis för de studerande. Kostnadsberäkningsdelen i examensdelen Kommunikation i en organisation inom grönsektorn i specialyrkesexamen (grönområdesmästare) är mycket svår och inte alls arbetslivsorienterad. Uppgörandet av en underhållsplan bör inkluderas i examensdelen för skötsel av grönområden.

Från utbildningsanordnarnas sida har det kommit önskemål om gemensamma evenemang där man i lugn och ro kunde diskutera med representanter för andra läroanstalter (såsom Bedömningskryssningen som ordnades där även arbetslivskommissioner deltar). Dessutom har man lyft fram ett riksomfattande arbetarskyddsevenemanget inom trädgårdsbranschen. Det finns ett behov av ett sådant evenemang.

En observation från en arbetsplatshandledare: Olika skolor har mycket lika praxis, är det möjligt att uppnå jämn kvalitet med detta system?

Grundexamens kompetensområden fungerar bra, men det kunde få finnas fler valbara examensdelar. Nu är det möjligt att välja en valbar examensdel från en annan examen. I statistiken för 2023 kan man se att de valbara ämnena blivit mångsidigare.

Lista över kompetenser som framkommit (valbara ämnen)

- Uppgörande av en underhållsplan (flera personer hade svårt att påvisa sin kompetens på arbetsplatserna)
- Användning av schaktmaskin (kommer direkt från grundexamen inom byggnadsbranschen)
- Kostnadsberäkning
- Användning av geodataenheter (Fungerar med STARA, i små företag endast vattenpass och måttband)

I prognostiseringen ser man ett behov av begränsade valbara ämnen som ordnas genom sysselsättningsutbildning, till exempel kompostering, gräsklippning, rensning och bevattning.